

ROMÂNIA
MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Nr.1650/584/III-5/2019

Către

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În temeiul art.471 din Codul de procedură penală, vă sesizăm cu

RECURS ÎN INTERESUL LEGII

vizând următoarea problemă de drept „dacă este posibilă aplicarea pedepselor accesorii constând în interzicerea exercitării drepturilor prevăzute de art.66 alin.1 lit.a, b și d – o din Codul penal, a căror exercitare a fost interzisă de instanță ca pedeapsă complementară, în cazul dispunerii unei soluții de condamnare la pedeapsa amenzii”.

Examenul jurisprudenței actuale existente în materie evidențiază două orientări, relevând caracterul neunitar al acesteia :

1. Într-o primă orientare, s-a apreciat că în cazul în care s-a dispus condamnarea inculpatului la pedeapsa amenzii, dacă s-a aplicat pedeapsa complementară, se aplică și pedeapsa accesorie constând în interzicerea aceluiași drepturi (Anexele nr.1-28).

Instanțele au aplicat inculpaților în baza art. 65 alin. 1 Cod penal pedeapsa accesorie a exercitării unor drepturi prevăzute de art. 66 alin. 1 din același cod.

Totodată, instanțele au pus în vedere inculpaților prevederile art.63 alin.1 din Codul penal potrivit cărora neexecutarea cu rea credință a pedepsei amenzii atrage înlocuirea zilelor-amendă neexecutate cu un număr corespunzător de zile de închisoare și ale art.64 alin.1 din Codul penal potrivit cărora neexecutarea pedepsei amenzii în tot sau în parte din motive neimputabile acestora duce la înlocuirea obligației de plată a amenzii cu obligația de a presta o muncă remunerată în folosul comunității.

În majoritatea hotărârilor analizate, instanțele de judecată nu au motivat aplicarea pedepsei accesorii.

Într-o singură hotărâre judecătorească, instanța a argumentat în sensul că *"aplicarea pedepsei accesorii este necesară atât din perspectiva dispozițiilor art.65 alin.1 din Codul penal cât și în raport de eventuala situație în care pedeapsa principală devine executabilă"*. S-a apreciat că, în conformitate cu art.65 alin.3 din Codul penal, deși pedeapsa accesorie a interzicerii unor drepturi însoțește pedeapsa privativă de libertate, totuși este necesară menționarea pedepsei accesorii alături de cea complementară în situația în care pedeapsa principală devine executabilă, în scopul preîntâmpinării oricărei controverse. Concluzia instanței a fost că pedeapsa accesorie trebuie aplicată ori de câte ori instanța a considerat necesară aplicarea pedepsei complementare chiar dacă aceasta a însoțit pedeapsa amenzii și, de asemenea, trebuie să aibă același conținut cu cea din urmă. *"Împrejurarea că, în conformitate cu art.68 alin.1 lit.a din Codul penal executarea pedepsei complementare care însoțește pedeapsa amenzii se realizează începând cu data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare, nu exclude aplicarea pedepsei accesorii corespunzătoare, care nu este împiedicată nici de prevederile art.65 alin.3 din Codul penal referitoare la executarea acesteia, care se realizează din momentul rămânerii definitive a hotărârii de condamnare și până când pedeapsa principală privativă de libertate a fost executată sau considerată ca executată"* (sentința penală nr.306 din 13 iunie 2018 pronunțată în dosarul nr.13678/1748/2017 al Judecătoriei Cornetu, definitivă prin neapelare).

2. Într-o a doua orientare jurisprudențială, s-a apreciat că aplicarea pedepsei accesorii este nelegală în cazul condamnării la pedeapsa amenzii penale, având în vedere prevederile art.65 alin.3 din Codul penal (anexele nr.29-41).

Astfel, instanțele de judecată nu au aplicat inculpaților și pedeapsa accesorie a exercitării unor drepturi prevăzute de art.66 alin.1 din Codul penal.

De asemenea, ca și în cazul primei orientări jurisprudențiale, instanța a pus în vedere inculpaților prevederile art.63 din Codul penal referitoare la înlocuirea pedepsei amenzii în caz de neexecutarea cu rea credință a acesteia, cu pedeapsa închisorii.

În majoritatea hotărârilor analizate, instanțele de judecată nu au motivat de ce nu s-a aplicat pedeapsa accesorie. Există însă hotărâri izolate în care instanța de judecată a considerat că aplicarea pedepsei accesorii a interzicerii unor drepturi alături de pedeapsa amenzii nu este posibilă întrucât această pedeapsă accesorie se aplică doar pe lângă pedepsele cu închisoarea sau detențiunea pe viață (decizia penală nr.649/A din 4 iunie 2018 a Curții de Apel Timișoara, definitivă).

*

*

*

Din economia dispozițiilor legale privind pedepsele, în special art. 54, art. 65-68 Cod penal, rezultă că pedeapsa accesorie este incidentă numai în măsura în care pedeapsa principală este una privativă de libertate.

De asemenea, ca regulă, când pedeapsa principală este însoțită și de pedeapsa complementară, se va aplica și pedeapsa accesorie. Această regulă cunoaște însă și două excepții: Astfel, prima excepție este configurată de ipoteza condamnării la pedeapsa detențiunii pe viață, caz în care nu vor fi aplicate pedepse complementare, însă vor fi aplicate pedepse accesorii (art. 65 alin. 2, art. 2 Cod penal ¹); a doua excepție este reprezentată de ipoteza pedepsei amenzii, caz în care sunt aplicate pedepsele complementare, dar nu și pedepse accesorii (art. 54, art. 65 alin. 3 Cod penal, art. 404 alin. 5 Cod procedură penală).

În consecință, în măsura în care instanța stabilește și aplică pedeapsa principală a amenzii, chiar dacă va stabili și aplica pedeapsa complementară, nu va putea, în mod legal, stabili și, cu atât mai mult aplica, și pedeapsa accesorie. Aceasta întrucât, așa cum s-a precizat, pedeapsa

¹ Pedeapsa complementară va putea fi dispusă numai în situația înlocuirii pedepsei principale a detențiunii pe viață cu pedeapsa închisorii, conform art. 58 Cod penal.

principală nu este una privativă de libertate (închisoare sau detențiune pe viață). Mai mult, executarea pedepsei accesorii este și imposibilă: aceasta nu poate avea loc în perioada cuprinsă între momentul rămânerii definitive a hotărârii de condamnare și până la momentul executării pedepsei principale (așa cum impun dispozițiile art. 54 și art. 65 alin. 3 Cod penal), nu numai pentru că pedeapsa principală este amenda, iar nu una privativă de libertate (textele legale menționate utilizează expres sintagma „pedeapsa principală privativă de libertate”), ci și pentru că, pe această durată, se execută pedeapsa complementară, așa cum prevăd expres dispozițiile art. 68 alin. 1 lit. a Cod penal.

*

Pentru ipoteza în care pedeapsa principală a amenzii va fi înlocuită cu pedeapsa închisorii, ipoteză în considerarea căreia unele instanțe au apreciat că pot dispune, pe lângă pedeapsa principală a amenzii, însoțite de pedeapsa complementară, și pedeapsa accesorie, precizăm următoarele aspecte și argumente în vederea identificării soluției legale.

În măsura în care instanța stabilește și aplică pedeapsa principală a amenzii, cât și pedeapsa complementară, în ipoteza înlocuirii pedepsei amenzii cu pedeapsa închisorii se configurează următoarea situație:

- de la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare la pedeapsa amenzii și până la rămânerea definitivă a hotărârii prin care s-a dispus înlocuirea, conform art. 63 Cod penal, condamnatul va executa pedeapsa complementară a interzicerii unor drepturi (art. 68 alin. 1 lit. a coroborat cu art. 63 Cod penal);

- pe parcursul executării pedepsei închisorii care a înlocuit pedeapsa amenzii pare că persoana condamnată nu este supusă niciunei interdicții/decăderi, nici ca pedeapsă complementară, nici ca pedeapsă accesorie;

- însă, după executarea pedepsei închisorii care a înlocuit pedeapsa amenzii, condamnatul va executa partea din durata pedepsei complementare rămasă neexecutată la data înlocuirii, așa cum prevede expres art. 68 alin. 3 Cod penal.

O astfel de situație (în care persoana condamnată nu este supusă niciunei interdicții pe durata executării pedepsei închisorii care a înlocuit amenda, dar este supusă acestora după executarea pedepsei închisorii care a

înlocuit amenda) nu va apărea întrucât instanța care va dispune înlocuirea pedepsei amenzii și care este însoțită și de pedeapsa complementară, va aplica, odată cu înlocuirea, și pedeapsa accesorie constând în interzicerea drepturilor interzise ca pedeapsă complementară, pe durata executării pedepsei închisorii care a înlocuit amenda.

O astfel de soluție este legală, neaducând nicio atingere autorității de lucru judecat a hotărârii definitive prin care, originar, s-a dispus pedeapsa amenzii și pedeapsa complementară a interzicerii unor drepturi. Aceasta întrucât o astfel de dispoziție nu reprezintă un act de judecată nou, o individualizare judiciară a unei noi sancțiuni, ci reprezintă îndeplinirea, de către instanța care dispune înlocuirea, a unei obligații legale pozitive întemeiate pe dispozițiile art. 66 alin. 1 Cod penal, aceea a aplicării pedepsei accesorii constând în interzicerea acelor drepturi care, deja, au fost interzise ca pedeapsă complementară, câtă vreme pedeapsa principală a devenit, prin înlocuire, o pedeapsă privativă de libertate.

De fapt, este vorba despre o consecință ope legis căreia instanța care o dispune trebuie să îi dea curs.

Altfel spus, dispoziția instanței în sensul menționat nu are caracter constitutiv, ci unul constatator al unei consecințe legale.

*

Având în vedere cele expuse, urmează să constatați că această problemă de drept a primit o soluționare diferită din partea instanțelor judecătorești și, printr-o decizie obligatorie, să stabiliți modul unitar de interpretare și aplicare a dispozițiilor legale, conform art.474 din Codul de procedură penală.

 PROCUROR GENERAL,
Boedan Dimitrie Licu